

До спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03
у Національній академії внутрішніх справ
03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

ВІДГУК

офіційного опонента – професора кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів навчально-наукового інституту № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктора юридичних наук, професора Степанюка Руслана Леонтійовича на дисертаційне дослідження Нехаська Івана Олександровича на тему: «**Основи методики розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем**», поданого на здобуття на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Актуальність теми дисертації обґрунтована тим, що протиправна діяльність проти власності представляє серйозну загрозу, порушуючи конституційні права громадян, а привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем становить підвищену небезпеку суспільству та державі. Перед правоохоронними органами постала низка завдань, спрямованих на протидію корупції та організованій злочинності, а саме: виявлення і усунення негативних соціальних процесів і явищ, що породжують організовану злочинність й корупцію та сприяють їй; виявлення, розслідування, припинення і запобігання кримінальним правопорушенням, вчинюваним учасниками суспільно небезпечних організованих груп і злочинних організацій, які впливають на соціально-економічну та криміногенну ситуацію в регіонах і державі в цілому; протидію діяльності організованих злочинних угруповань міжрегіонального та транснаціонального характеру; запобігання встановленню корумпованих зав'язків із державними службовцями та посадовими особами, втягненню їх у злочинну діяльність; протидія використанню учасниками організованих злочинних угруповань у своїх інтересах підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян та засобів масової інформації; викриття й ліквідація злочинних схем, спрямованих на легалізацію доходів, одержаних у результаті злочинної діяльності, запобігання

використанню юридичних та фізичних осіб для реалізації злочинних намірів, забезпечення відшкодування збитків державі, а також фізичним і юридичним особам, завданих злочинною діяльністю або корупційними діями.

В надзвичайно складних умовах інтеграції України до Європейського союзу та НАТО, зумовлених загостренням соціально-економічної кризи через військову агресію з боку росії, помічається істотне зниження рівня життя та соціального захисту громадян. Внаслідок значної міграції населення, збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, економічної нестабільності та послаблення правоохоронних функцій держави, спостерігається погіршення криміногенної ситуації в Україні. В умовах правового режиму воєнного стану в державі загострюються тенденції щодо зростання злочинності, збільшення протиправних посягань, насамперед, проти власності. Суспільні відносини у сфері власності є основоположними детермінантами для нормального існування громадян. Тому протиправні дії у вказаній сфері є неприпустимими та суттєво дестабілізують взаємовідносини як між окремими особами, так і відповідними інституціями. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем є одним з найбільш негативних чинників порушення права власності.

На сьогодні показники привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем мають високий рівень, а кількість притягнутих до відповідальності дедалі зменшується.

Зростання фактів учинення протиправних діянь, передбачених ст. 191 КК України, в умовах надзвичайного правового режиму воєнного стану є особливо значущим, оскільки значна кількість протиправних дій вчиняються відносно військовослужбовців ЗСУ, а також їхніх родичів, членів сім'ї та сумлінних громадян, які всіма наявними засобами намагаються пришвидшити перемогу.

Низькі показники розслідування, що здійснюється Національною поліцією України, Службою безпеки України, Бюро економічної безпеки, Державним бюро розслідувань, Національним антикорупційним бюро України у зазначених кримінальних провадженнях зумовлені низкою чинників, які перешкоджають досудовому розслідуванню. Водночас реалії сьогодення

вносять зміни у проведення досудового розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Технічна оснащеність та інтелектуальні здібності правопорушників, об'єднаних єдиним задумом, функціонуючих протягом тривалого періоду часу, стають передумовою появи нових протиправних схем та способів учинення кримінальних правопорушень, які потребують використання оновлених криміналістичних підходів та наукового інструментарію, сформованих у приватну методику розслідування окреслених кримінальних правопорушень, що дозволяє довести участь та роль кожного співучасника та вирішити всі інші кримінально-процесуальні завдання.

З впевненістю можна констатувати, що в умовах сьогодення існує потреба у застосуванні комплексного підходу щодо розробки методики розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, враховуючи умови запровадженого воєнного стану.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Актуальність роботи підкреслюється й тим, що дисертаційне дослідження виконано відповідно до положень Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020), Стратегії кібербезпеки України (Указ Президента України від 14 травня 2021 р. № 447/2021), Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації (розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р), Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р), Національної економічної стратегії на період до 2030 року (постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179), Плану заходів з реалізації Стратегії інформаційної безпеки на період до 2025 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 р. № 272-р), Порядку електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України (спільний наказ Офісу

Генерального прокурора та МВС України від 22 листопада 2021 р. № 371/846), тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022–2026 роки (наказ МОН України від 3 лютого 2022 р. № 109), Основних напрямів наукових досліджень Науково-дослідного інституту публічного права на 2020–2024 рр.

Тему дисертації затверджено в Науково-дослідному інституті публічного права 22 грудня 2015 року (протокол № 6).

Мета дисертаційного дослідження полягає у вирішенні конкретного наукового завдання з розроблення теоретичних положень та криміналістичних рекомендацій щодо формування методики розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Комплексність мети, її багатоплановість обумовили необхідність вирішення окремих *задач*: 1) визначити генезу наукових поглядів щодо формування криміналістичної характеристики привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; 2) систематизувати типові способи підготовки, безпосереднього вчинення та приховування кримінального правопорушення; 3) схарактеризувати обстановку вчинення кримінального правопорушення, слідову картину та предмет протиправного посягання; 4) виокремити криміналістично значущі ознаки особи злочинця та потерпілої сторони; 5) з'ясувати особливості аналізу й оцінки первинної інформації, а також визначити коло обставин, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні; 6) сформулювати типові слідчі ситуації, що виникають під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, та надати алгоритми їх вирішення; 7) розкрити організаційно-тактичне забезпечення проведення тактичних операцій стосовно збирання початкових відомостей про обставини події та виявлення ознак привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; 8) конкретизувати перелік заходів для здійснення тактичної операції «Документ та електронно-обчислювальна техніка».

Об'єкт і предмет наукового дослідження визначено здобувачем правильно. Об'єктом дослідження є кримінальні процесуальні відносини, що виникають у діяльності правоохоронних органів під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Предмет дослідження – основи методики розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Методи дослідження. Відповідно до поставленої мети, через призму об'єкта і предмета дослідження застосовано низку методів, що обумовлено системним підходом до аналізу методики розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, головним серед яких є діалектичний метод. Зокрема, формально-логічні методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення) дозволили сформулювати фундаментальні визначення стосовно методики розслідування кримінального правопорушення та висновки до розділів дисертації (розділ 1–3). Порівняльно-правовий та формально-юридичний методи використовувалися під час аналізу норм чинного кримінального і кримінально-процесуального законодавства України (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). Догматичний – під час тлумачення певних юридичних категорій, уточнення понятійного апарату (розділи 1–3). Системно-структурний метод – для визначення структури криміналістичної характеристики привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, систематизації типових способів учинення, обставин, які підлягають встановленню, та для створення системи типових слідчих ситуацій (розділи 1–2). Метод моделювання застосовувався під час формулювання загальних висновків, а також пропозицій стосовно вдосконалення КПК України (розділи 1–3). *Типологічний метод* – під час створення «портрету» ймовірного злочинця та побудови структури організованої групи, яка вчиняє визначені протиправні дії (підрозділ 1.3). Статистичний і соціологічний методи використовувалися під час визначення тактичних помилок при реалізації конкретних СРД та НСРД

шляхом опрацювання результатів анкетування працівників правоохоронних органів та аналізу матеріалів судово-слідчої практики (розділи 1–3).

Емпіричну основу дослідження становлять результати узагальнення правоохоронної та судової практики за 2016–2025 рр. Зокрема, здійснено опрацювання матеріалів 198 кримінальних справ та 219 кримінальних проваджень за фактами привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Закарпатська, Запорізька, Кіровоградська, Київська, Львівська, Одеська, Полтавська, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська, Харківська та Хмельницька області, м. Київ); дані офіційної статистичної звітності Офісу Генерального прокурора з 2016 р. – I півріччя 2025 р.; зведена інформація результатів анкетування 108 працівників прокуратури, 19 працівників Бюро економічної безпеки, 221 працівника органів досудового розслідування, 310 працівників оперативних підрозділів та 63 працівників експертних установ МВС України. Під час дослідження використано власний досвід роботи в правоохоронних органах України.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є першим у вітчизняній науці комплексним монографічним дослідженням криміналістичної характеристики та організаційно-тактичних аспектів розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, в якому сформульовано низку наукових положень і практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності діяльності органів досудового розслідування Національної поліції, що вирізняються науковою новизною та мають важливе теоретичне і практичне значення.

Здобувачем вперше сформульовано перелік процесуальних дій для здійснення тактичної операції «Документ та електронно-обчислювальна техніка», а саме: 1) проведення НСРД, направлених на з'ясування факту знаходження певних документів чи електронно-обчислювальної техніки та у конкретному місці (аудіо-, відеоконтроль особи; зняття інформації з

транспортних телекомунікаційних мереж; аудіо-, відеоконтроль місця; обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи); 2) проведення НСРД, які будуть забезпечувати збереження відомостей на конкретних документах чи електронно-обчислювальній техніці, які доводять відношення конкретних осіб до скоєння протиправних дій (аудіо-, відеоконтроль особи; аудіо-, відеоконтроль місця); 3) проведення обшуків, під час яких підлягають вилученню документи, електронно-обчислювальна техніка та інші речі, що будуть доказовою базою для розслідування; 4) реалізація тимчасового доступу до речей і документів для накладання арешту на конкретне майно (смартфони, флеш-накопичувачі, договори, платіжні доручення, акти КБ-В2, накладні, платіжні доручення, акти приймання-передачі виконаних робіт); 5) проведення огляду місця події (місць, де здійснювалися протиправні дії), речей (електронно-обчислювальна техніка, смартфони) та документів (накладні, накази, авансовий звіт, висновок інвентаризації, акт введення в експлуатацію обладнання, балансова відомість, проектно-кошторисна документація); 6) допит підозрюваних, виявлених на місці вчинення протиправних дій; 7) призначення почеркознавчої, комп'ютерно-технічної, судово-бухгалтерської, товарознавчої, техніко-криміналістичної експертизи документів.

Запропоновано внесення змін до ч.1 ст.71 КПК України та запропоновано викласти її у такій редакції: «Спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками, що можуть застосовуватись під час досудового розслідування та судового розгляду через надання довідок, пояснень, консультацій та висновків в усній чи письмовій формі для вирішення питань, що вимагають володіння спеціальними знаннями чи навичками». Врахування запропонованих змін дозволять спеціалісту більш широко застосовувати власні спеціальні знання й практичні навички під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

На підставі узагальнення матеріалів кримінальних проваджень, надано характеристику потерпілої сторони, яка поєднує в собі як фізичних, так і

юридичних осіб, а також класифіковано юридичних осіб за критерієм виду діяльності, а саме: установи оптової та роздрібної торгівлі (супермаркети, магазини, ринки); транспортні, поштові та кур'єрські установи (залізничні вокзали, автовокзали, станції метро, Укрпошта); установи сільського, лісового та рибного господарства; заклади освіти (школи, коледжі, заклади вищої освіти); установи державної служби (обласні та районні державні адміністрації, правоохоронні органи); розважальні заклади (театри, кінотеатри, ресторани, кафе); виробничі установи (підприємства); установи, що здійснюють будівництво та ремонтні роботи; установи охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (лікарні, аптеки, центри надання соціальної допомоги); установи ЗСУ (військові частини, підрозділи матеріально-технічного забезпечення); установи фінансової та страхової діяльності (банки, страхові компанії); установи інформації та телекомунікації (видавництва, телеканали); установи постачання води, електроенергії, газу; установи адміністративного та допоміжного обслуговування (сервісні центри).

Привертає увагу запропонована класифікація сучасних способів привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, зокрема: привласнення майна (коштів), яке ввірено особі та знаходиться у її віданні; прийняття особи на роботу та виплата їй заробітної плати за умови, коли робота взагалі не виконується, або заробітна плата виплачується у більшому розмірі ніж належить з урахуванням інтенсивності праці та кваліфікації працівника; привласнення майна шляхом застосування злочинного впливу на власника підприємства, службових осіб органів самоврядування та їх підрозділів; укладення фіктивних договорів підряду або субпідряду з подальшим підробленням офіційних документів з метою незаконного перерахування грошових коштів та їх розтрата; привласнення коштів підприємства шляхом закупівлі товарів, робіт чи послуг за завищеною вартістю, у тому числі за авансовими звітами; надання згоди на придбання чужого майна за заниженими цінами, зокрема, під час приватизації державного майна; привласнення коштів шляхом завищення вартості проведених будівельних, ремонтних, монтажних робіт, а також шляхом

завищення вартості матеріалів і комплектуючих для проведення поточного ремонту обладнання; привласнення коштів при закупівлі військового обладнання, спорядження, одягу, засобів захисту; привласнення гуманітарної або благодійної допомоги та ін.

Науковий інтерес представляє і запропоновані рекомендації відносно аналізу первинних даних під час розслідування кримінального правопорушення завдяки вчасній і правильній оцінці початкової інформації та прийняття обґрунтованого рішення щодо внесення відомостей в ЄРДР.

Слушними й значущими для методики розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем є і криміналістичні рекомендації щодо тактичних особливостей проведення тимчасового доступу до речей та документів, огляду, обшуку та звуження кола обшукуваних осіб, шляхом попереднього відпрацювання їх причетності до злочинної діяльності.

Заслуговують уваги і положення щодо застосовування спеціальних знань у виді призначення та проведення відповідних судових експертиз, залучення спеціаліста до здійснення окремих процесуальних дій, застосовування результатів відомчих перевірок, що дозволяє з'ясувати факти привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Наукова обґрунтованість результатів проведених здобувачем досліджень. Структура дисертації ґрунтується на комплексному підході щодо дослідження привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Дисертація складається з основної частини (вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків.

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, окреслено емпіричну базу дослідження, зазначено

відомості про апробацію результатів дослідження та практичне значення його результатів, публікації здобувача та структуру дисертації.

У першому розділі дисертації «Теоретичні основи формування криміналістичної характеристики привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» з'ясовано сучасний стан та теоретичну розробленість розслідування наведених кримінальних правопорушень.

Дисертант поділяє думку вчених-криміналістів стосовно важливості формування зазначеної характеристики, її функціонального призначення та практичної значущості, і формулює сукупність таких її елементів, як-от: спосіб підготовки, безпосереднього вчинення та приховування кримінального правопорушення, обстановка та слідова картина протиправного діяння, предмет злочинного посягання, особа злочинця. Вказані складові характеризуються безумовною розшуковою спрямованістю, яка надає уповноваженій особі більш ефективно здійснювати окремі процесуальні дії, а також вчасно висувати слідчі версії на початковому етапі розслідування. Доведено, що вказані елементи мають бути максимально оптимізовані та спрямовані на виконання тактичних завдань кримінального провадження.

Окреслено кореляційні зв'язки між способами кримінального правопорушення та іншими складовими криміналістичної характеристики, зокрема: особою злочинця, обстановкою та слідовою картиною, предметом злочинного посягання. Встановлення таких зв'язків та їхній аналіз дозволить слідчому визначити характерні властивості особи злочинця та скласти його ймовірний «портрет».

З'ясовано наукові підходи щодо основних понятійних категорій, зокрема: «службова особа», «привласнення», «розтрата майна» «заволодіння майном», «зловживання службовим становищем», які мають значення за окресленою тематикою.

У другому розділі дисертації «Організація розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» визначено особливості відкриття кримінального провадження

окресленої категорії та коло обставин, що підлягають встановленню, з процесуальної та криміналістично-прикладної наукових позицій.

Встановлено підстави для відкриття кримінального провадження: за рапортом оперативного працівника, слідчим, заяви від громадян, суб'єктів господарювання та ін. Надано рекомендації щодо оцінки первинної інформації, яка надходить до правоохоронних органів України. Виокремлено проблемні питання, які виникають на початковому етапі розслідування під час організації та планування розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Запропоновано рекомендації щодо аналізу первинних даних та їх оцінки, які стали підставою для початку кримінального провадження. Наведено порядок перевірочних дій та заходів.

Виокремлено досліджено типові слідчі ситуації, що виникають під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем з визначенням найбільш сприятливих.

У третьому розділі дисертації «Комплекси тактичних операцій при розслідуванні привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» визначено особливості реалізації уповноваженими особами відповідних тактичних операцій

Розкрито тактичні операції стосовно збирання початкових відомостей про обставини події та виявлення ознак привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Визначено основні завдання, що необхідно вирішувати під час реалізації тактичних операцій, зокрема: умови, що передували злочинній діяльності; час і місце учинення протиправних дій та їхня тривалість; кількість епізодів протиправної діяльності; способи привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; кількість злочинців; склад організованої групи та розподіл злочинних ролей тощо. З'ясовано, що здебільшого у вказаних тактичних операціях обов'язковою СРД є обшук, який проводиться на початковому етапі розслідування з використанням

фактору раптовості. За результатами обшуку особі пред'являється підозра, після чого вона допитується у якості підозрюваного.

Схарактеризовано особливості реалізації тактичної операції «Документ та електронно-обчислювальна техніка». Наведено специфіку проведення слідчих (розшукових) дій, НСРД, процесуальних і розшукових заходів, направлених на виявлення та вилучення як безпосередньо документів та електронно-обчислювальної техніки, так і даних програмного забезпечення, за допомогою яких здійснювалася протиправна діяльність.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації впроваджені та використовуються у:

– освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Організація розслідування кримінальних правопорушень», «Криміналістика», «Кримінальний процес», «Оперативно-розшукова діяльність», а також підготовки підручників, навчальних посібників і монографічних досліджень (акт Національної академії внутрішніх справ від 15 травня 2025 р.);

– науковій діяльності – для подальшого вдосконалення основ методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень проти власності на основі сформульованих теоретичних положень, висновків і практичних рекомендацій (акти Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 04 серпня 2025 р., Національної академії внутрішніх справ від 15 серпня 2025 р.);

– правозастосовній діяльності – для вдосконалення діяльності органів досудового розслідування, прокуратури, оперативних та експертних підрозділів Національної поліції України під час розслідування кримінальних правопорушень проти власності (акти Бюро економічної безпеки України від 11 квітня 2025 р., Головного слідчого управління Національної поліції України від 07 липня 2025 р.).

Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення та результати дисертації відображено у восьми

наукових публікаціях, з яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна – у закордонному юридичному виданні, три – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення й висновки дисертації оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 2023 р.), «Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність» (м. Київ, 2024 р.), «Перспективні напрями розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 2025 р.).

Оформлення дисертації. За результатами вивчення дисертації та наукових публікацій І. О. Нехаєнка можна стверджувати, що наукова праця оформлена відповідно до вимог, що пред'являються до такого виду робіт, підготовлена державною мовою. Положення, висновки та пропозиції, що містяться у науковій праці, в цілому характеризуються аргументованістю і послідовністю. Висновки до розділів та загальні висновки відповідають сутності розглянутих питань та відзначаються чіткістю викладених думок.

Наукове дослідження І. О. Нехаєнка містить результати власних досліджень й узагальнень дисертанта. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають відповідні посилання, що **свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.**

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження І. О. Нехаєнка, водночас необхідно звернути увагу на деякі **положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту.**

1. Так, за змістом дисертації здобувач поверхнево торкається питань підслідності, розглядає нормативно-правову базу та сучасну судово-слідчу практику за матеріалами привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Здобувач окреслює випадки, коли матеріали за фактами кримінальних правопорушень, передбачених ст. 191 КК України, передаються для розслідування до Національного

антикорупційного бюро України. Втім, за змістом дисертації автор переважно розглядає діяльність слідчих та оперативних працівників Національної поліції України. На нашу думку, більш повне висвітлення окресленого питання певною мірою підвищило б практичну значущість роботи як наукового інструментарію правоохоронних органів.

2. На нашу думку, в дисертації необхідно було більше уваги приділити тактичним помилкам й прорахункам, що допускаються працівниками правоохоронних органів, насамперед, слідчими, під час документування наведених кримінальних правопорушень, окреслити проблемні питання призначення та проведення окремих видів судових експертиз. Наприклад, більш ґрунтовно розглянути питання щодо відібрання різних видів зразків та проблеми їх регламентації у Кримінальному процесуальному кодексі України. Це значно посилює не тільки практичну, але й теоретичну складову дисертації.

3. В дисертації не знайшла свого відображення специфіка профілактичної діяльності та здійснення оперативно-профілактичного впливу на осіб, схильних до учинення кримінальних правопорушень, а також розв'язання конфліктних ситуацій, нейтралізація протидії з боку розроблюваних осіб.

4. На нашу думку, в дисертації здобувачем недостатньо уваги приділено висвітленню напрямів міжнародного співробітництва в кримінальному провадженні. Це зумовлено тим, що нерідко діяльність організованих груп у сфері службової діяльності виходить за національні межі та набуває все більш транснаціонального характеру.

5. У дисертації автор значну увагу приділив висвітленню особливостей початкового етапу досудового розслідування, а також тактиці проведення слідчих (розшукових) дій та заходів забезпечення кримінального провадження, негласних слідчих (розшукових) дій, які мають значення на початковому етапі розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Втім, робота значно виграла, якщо би було розглянуто питання запобігання протидії досудовому розслідуванню, що, на наш погляд, має місце у наведених кримінальних провадженнях.

В цілому, висловлені зауваження переважно мають дискусійний характер, підкреслюють актуальність досліджуваної проблематики і не знижують загальну позитивну оцінку дисертації.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація є завершеним науковим дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог. Результати дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення, можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях, освітньому процесі та правозастосовній практиці. Викладене надає підстави для висновку про те, що дисертація І.О. Нехаєнка «Основи методики розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» має теоретичну і практичну значущість, відрізняється науковою новизною, виконана на належному науковому рівні, є самостійним, завершеним кваліфікаційним монографічним дослідженням, в якому містяться наукові положення та науково-обґрунтовані результати, що розв'язують важливу наукову проблему.

Дисертаційне дослідження ***«Основи методики розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем»*** за змістом і обсягом відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а його автор ***Нехаєнко Іван Олександрович***, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Офіційний опонент:

професор кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів навчально-наукового інституту № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ доктор юридичних наук, професор

Руслан СТЕПАНЮК